

jeg mig fuldt ud. Jeg vil endda ogsaa være tilbøjelig til at gaa til den Side, som mener, at det maaste vilde være det heldigste for Præsterne at blive aldeles fritagne for Jord. Jeg tror ikke, at Præsterne for Tiden ere særlig begejstrede for at være Landbrugere, og jeg tror, at de vilde føle en Vættelse ved at blive af med ogsaa den Del, som er dem tiltænkt efter Lovforslaget. Lovforslaget har jo taget Sigte paa, at den Del, som bliver at afhænde, skulde anvendes til Huslodder. Det har glædet mig overordenlig; jeg anser det for at være aldeles rigtigt, og jeg mener, at det er noget, hvoraf der kan komme store Følger. Jeg mener nemlig, at naar Landbruget for Tiden skulde stille noget Krav, saa vilde det netop være noget i den Retning, at der staffedes flere Huslodder til Stæde. Dette Krav kan stilles ikke alene af de smaa, som nu ikke kunne faa større Lodder, men det kan endogsaa være noget, som selv de, der have meget, kunde ønske. Rent nationaløkonomisk set, tror jeg, at det vilde være heldigt; thi jeg tror ikke, at der er nogen, der kan bringe saa meget ud af Jorden som de, der have de smaa Lodder. Jeg tror ikke, der er nogen, der saaledes som de er i Stand til at magte den Opgave, som Tiden stiller; thi disse Landbrugere ere i Besiddelse af en saa overordenlig Arbejds-kraft, at ingen kan komme dem nær i den Retning og allermindst de største Gaarde. De ville være i Stand til paa Husdyravlens Omraade at skaffe det største Udbytte, og ingen vil kunne komme dem nær, hverken med Hensyn til Produktionen af Mælk eller med Hensyn til Produktionen af Flæsk; vi vide jo, at der findes rundt omkring mønster-værdige Smaabrug, som alle kunne lære af. Det er altsaa efter min Mening et stort og godt Forslag og en god Tanke, der ligger til Grund for dette, at faa Præstegaardene afhændede til Huslodder. Der er selvfølgelig Vanskeligheder at komme over, det er paa-peget af saa mange Talere, at det kan have sine Vanskeligheder at faa Lodderne affatte, det kan knibe med at faa Købere til Lodderne. Det kan ogsaa gerne være, at Sogneraadene ville være betænkelige ved at overtage den Forretning at skulle afhænde dem, det ved jeg ikke. Den Pris, der er ansat her, er jo for øvrigt saaledes, at man maa formode, at det vil kunne lykkes at realisere dem, om ikke straks, saa dog om ikke saa lang Tid. Der er jo stadig Købere til de Smaalodder, der for Tiden ere i Handelen, og der er vel ogsaa Købere til flere. Det kan jo imidlertid gerne være nogle Aar; og Prisen er jo heller ikke saa forfærdelig billig, naar man ser hen til, at Lodderne ere uden Hus og

Besætning, med Hus og Besætning ville de kunne komme til at koste nær op til 1,000 Kr. pr. Tønde Land, og det er jo ikke saa lidt. Alligevel tror jeg, at der vil være mange Købere, som vilde kunne magte Overtagelsen, men der fordres dog en Kapital dertil af mindst et Par Tusinde Kr. Efter min Opfattelse er det fuldstændig rigtigt, og en overordenlig vigtig Opgave at skaffe flere Huslodder, og det har i de senere Aar — jeg har tænkt en Del over dette Spørgsmaal — staaet for mig, som at der maaste ogsaa kunde være en anden Vej at gaa i den Retning, hvorved man kunde gøre det muligt ogsaa for dem, der ingen Penge have, at faa Huslodder. Denne Tanke, som jeg ikke har kunnet komme bort fra, vil jeg tillade mig at bringe frem for det høje Ting, og jeg vil bede ærede Medlemmer om at tage mod den som kommende i hvert Fald fra en Overbevisning om at tilsigte noget godt. Min Tanke er, om det ikke vilde være rigtigt at sætte en Bortlodning i Gang for saadanne Lodder. Vi vide jo, at Industrien har sit Lotteri, hvorved den til Fremme af sine Interesser faar betydelige Beløb ind og faar affat Industrigenstande, som maaste ellers ikke kunde sælges, da de kræve en saa omhyggelig Udarbejdelse, at der maaste ikke er Købere til den Pris, de vilde koste. Ogsaa Kunsten har sit Lotteri, hvorved der affættes Kunstfager, som maaste ellers ikke kunde sælges, derved fremmes Kunstens Interesser. Man har jo ogsaa en Byggeforening, som saaledes faar affat Beboeligheder. Hvad skulde der da være i Vejen for, at der paa Landbrugets Omraade i hvert Fald blev gjort et Forsøg i saa Henseende, saaledes at den Tanke, at skaffe flere Huslodder til Beje, maaste kunde fremmes ad den Vej? Det har paa mig gjort et uhyggeligt Indtryk, naar jeg er kommen paa Steder, hvor jeg har set Gaarde staa, der ene ved Siden af den anden nær ved at falde sammen, fordi de ere dømt til at forsvinde og gaa ind under en større Gaard. Jeg er en absolut Modstander af den Tilbøjelighed til at lægge store Gaarde sammen, jeg ser ikke rettere, end at der er ingen, der har saa lidt Magt over Nutidens Landbrug som de store Gaarde, og jeg sætter i Modsetning til dem de smaa Husmandslodder, hvis Ejere have den største Magt i den Henseende. Jeg synes, at der er god Mening i at gøre et Forsøg paa ved Bortlodning at skaffe ogsaa dem en selvstændig Stilling, som ikke have Penge. Dersom den Tanke skulde finde Billigelse, saa vilde det være muligt i Løbet af saa Aar at skabe et ikke lille Antal af disse selv-